

4.10.11

(הו משתקו ליה) 117b → (משנה ד) 116a

<p>... ארמי אבד אבי וירד מצרימה ויגר שם במתי מעט ויהי שם לגוי גדול עצום ורב: וירעו אתנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו עבדה קשה: ונצעק אל ה' אלהי אבותינו וישמע ה' את קולנו וירא את ענינו ואת עמלנו ואת לחצנו: ויוצאנו ה' ממצרים ביד חזקה ובזרע נטויה ובמרא גדל ובאתות ובמפתים: דברים כו:ח-ח</p> <p>ואמרם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל ויקד העם וישתחוו: שמות יב, כו</p> <p>ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות כי לא חמץ כי גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא עשו להם: שמות יב, לט</p> <p>ומרדו את חיהם בעבדה קשה בחמר ובלבנים ובכל עבדה בשדה את כל עבדתם אשר עבדו בהם בפרך: שמות א, יד</p> <p>והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים: שמות יג, ח</p> <p>ואמרו אל זקני עירו בננו זה סורר ומרה איננו שמע בקלנו זולל וסבא: דברים כא, כ</p> <p>כלו תפלות דוד בן ישי: תהלים עב, כ</p> <p>ועתה קחו לי מנגן והיגן כנגן המנגן ותהי עליו יד ה': מל"ב ג, טו</p> <p>לחיו פירוגית הבשם מגדלות מרקחים שפתותיו שושנים נטפות מור עבר: ש"ש ה, יג</p> <p>לא לנו ה' לא לנו כי לשמך תן כבוד על חסדך על אמתך: תהלים קטו, א</p> <p>למעני למעני אעשה כי אידך יחל וכבודי לאחור לא אאתן: ישעיהו מח, יא</p> <p>תהלת ה' ידבר פי ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד: תהלים קמה, כא</p> <p>רשע יראה וכעס שניו יחרק ונמס תאות רשעים תאבד: תהלים קיב, י</p> <p>שעמדים בבית ה' בחצרות בית אלהינו: תהלים קלה, ב</p> <p>מנחל בדרך ישטה על כן ירים ראש: תהלים קז, ז</p> <p>ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עשיהם תהלתו עמדת לעד: תהלים קיא, י</p> <p>מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללו יה: תהלים קיג, ט</p> <p>ההפכי הצור אגם מים חלמיש למעינו מים: תהלים קיד, ח</p> <p>בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לעז: תהלים קיד, א</p> <p>לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני כי בחפזון יצאת מארץ מצרים למען תזכור את יום יצאתך מארץ מצרים כל ימי חייך: דברים טז, ג</p> <p>זכור את יום השבת לקדשו: שמות כ, ז</p> <p>ואהיה עמך בכל אשר הלכת ואכרתה את כל איביך מפניך ועשתי לך שם גדול קשם הגדלים אשר בארץ: שמ"ב ז, ט</p> <p>ואעשך לגוי גדול ואברךך ואגדלה שמך והיה ברכה: בראשית יב, ב</p>	<p>(1)</p> <p>(2)</p> <p>(3)</p> <p>(4)</p> <p>(5)</p> <p>(6)</p> <p>(7)</p> <p>(8)</p> <p>(9)</p> <p>(10)</p> <p>(11)</p> <p>(12)</p> <p>(13)</p> <p>(14)</p> <p>(15)</p> <p>(16)</p> <p>(17)</p> <p>(18)</p> <p>(19)</p> <p>(20)</p> <p>(21)</p> <p>(22)</p> <p>(23)</p>
---	--

I. הגדה 2nd cup and משנה ד'

a. Son: asks questions

- i. If his son isn't wise, his wife asks him; if alone, wife asks him; even 2 scholars – ask each other
- ii. If son doesn't ask, father teaches him to ask about oddities of night:

1. Points out: מצה v. חמץ; מרור vs. other vegetables; צלי vs. other forms of meat preparation

a) אמרא adds question about dipping 2x vs. once

i. Challenge: no requirement to dip even once otherwise

ii. Rather: he points out that we're never obligated to dip; tonight dip twice

1. Challenge: no obligation, since we do it to provoke children's curiosity

2. If he asks on his own, no obligation of משנה; מה נשתנה; עדים היינו

b. Father: teaches to son's capability to comprehend

i. Begins: with disgrace and ends with praise

1. הקב"ה → idolatry דב.

2. שמואל → slavery → freedom

ii. Expounds: on passage פרשה (v1) until the end of the משנה

II. הגדה: culmination of משנה ה'

a. מרור (v4) and מצה (v3) and פסח (v2) requirements

i. דבא must state "ואותנו הוציא משם"; must lift up מצה and מרור when explaining; but not פסח (אסור)

ii. בננו זה:: בעבור זה (v6) blind man is exempt from הגדה, per ד' אחא בר יעקב

1. Challenge: רב ששת and רב יוסף (both blind) led the הגדה in their academies/homes

2. Answer: they hold מצה (→ הגדה) is דרבנן in our day (without פ"ק)

a) Inference: דאורייתא הגדה בזמן הזה ר' אחא בר יעקב must hold that

i. Challenge: he explicitly rules that it is דרבנן

ii. Answer: all דאורייתא מצוות דרבנן were formulated

1. Challenge: how do ר"י ור"ש respond to that?

2. Answer: they reject derivation from מורה and סורר – there, זה is superfluous, here it is needed

b. obligation to see oneself as having just come out of מצרים (v5) בכל דור ודור

c. גאולה לפיכך obligation to thank ה' for the

- III. הלל: משנה ו'
- a. קיג) 1st chapter ב"ש
 - b. קיג-קי"ד) 1st 2 chapters ז"ה
 - c. טרפון: ברכת גאולה has short formula only thanking for the past
 - i. ד"ע. extension → long ברכה; prayer for a mirrored future
- IV. Discussion re: status of theophoric names (e.g. ידידיה) and the word הללויה
- a. Lemma1: 1 word (written that way in קדש Or
 - b. Lemma2: 2 separate words (2nd one being a שם)
- V. Discussion re: composition and authorship of הלל (vv. 7-11)
- a. Possibility1: composed by generation of יציאת מצרים
 - b. Possibility2: composed by דוד
 - i. Tangential discussion: re: Davidic composition of תהלים and various title-phrases
 - c. Possibility3: composed by particular נביא/חכם (יהושע, דבורה, חזקיה וכו') during time of crisis
- VI. Analysis of dispute ב"ש/ב"ה re: number of chapters of הלל to recite (vv. 12-19)
- a. הללויה ד"ח is a coda
 - b. הללויה דב"ה בר רב הונא is a title
 - c. Observation: perhaps this is the dispute between 2 representing ב"ש/ב"ה
 - i. אם הבנים שמחה ב"ש: משנה ז"ח Our
 - ii. בצאת ישראל זרייתא until
- VII. Discussion of wording of various ברכות
- a. ברכת גאולה re: זבא
 - i. Thanksgiving: in שמע קריאת הלל and הלל (night פסח) – word is גאל
 - ii. Request: in תפילה, word is גואל
 - b. ז"ח אהא בר יעקב re: קידוש היום: must mention יציאת מצרים (compare vv. 20&21)
 - c. ברכת דוד re: זבא בר שילא (v22)
 - i. In דוד: הפטרה
 - ii. In תפילה: ישועה
 - d. (מגן אבות) (v23) מגן אברהם of חתימה exclusive דרשה ז"ל explaining
 - e. Dispute: between רבא and elders of פומבדיתא
 - i. הלכה מקדש ישראל והזמנים י"ט; מקדש השבת is שבת Elders
 - ii. מקדש ישראל והזמנים/מקדש השבת is קידוש; מקדש ישראל – תפילה: זבא